

Stanowisko
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych

z dnia 16 września 2025 r.

w sprawie: dopuszczalności powołania radcy prawnego w skład wyspecjalizowanych „organów” pomocniczych (komisji, zespołów) swojego pracodawcy.

TEZY

1. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, radca prawny nie powinien być powoływany w skład wyspecjalizowanych „organów” pomocniczych (komisji, zespołów) swojego pracodawcy w charakterze członka dysponującego uprawnieniami decyzyjnymi, w tym prawem głosu, współodpowiedzialnego za realizację przyznanych temu organowi wewnętrznemu kompetencji, gdyż naruszałoby to ustawowy zakaz polecenia radcy prawnemu wykonania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnej oraz wymóg samodzielności stanowiska radcy prawnego.
2. Radca prawny wykonujący zawód na podstawie stosunku pracy może udzielać pomocy prawnej na rzecz wyspecjalizowanych „organów” pomocniczych swojego pracodawcy, w tym na rzecz komisji antymobbingowej i antydyskryminacyjnej, komisji przetargowej, komisji konkursowej, zespołu opiniującego wnioski o przyznanie dotacji itp., jako stały konsultant prawny takiego organu wewnętrznego lub doradca *ad hoc*.

UZASADNIENIE

I. Wprowadzenie

1. Asumptem dla podjęcia niniejszego stanowiska były dwa pytania skierowane do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców prawnych (zwanej dalej „Komisją”) w przedmiocie dopuszczalności powołania radców prawnych wykonujących zawód na podstawie stosunku pracy do składu powołanych przez pracodawcę wewnętrznych komisji: (1) antymobbingowej oraz (2) opiniującej wnioski złożone w ramach konkursów na udzielenie dotacji celowej ze środków publicznych.

2. W wyniku przeprowadzonej analizy Komisja doszła jednak do wniosku, że rodzaj organu pomocniczego nie jest co do zasady czynnikiem prawnie relewantnym, stąd uzasadnione będzie przedstawienie stanowiska o charakterze bardziej uniwersalnym, dotyczącego dopuszczalności powoływania radców prawnych świadczących pomoc prawną na podstawie stosunku pracy w skład także innych, stałych lub doraźnych, organów pomocniczych swoich pracodawców. Dotyczy to także tych organów wewnętrznych, które tworzone są w ramach intensyfikującego się procesu przekazywania zadań publicznych podmiotom prywatnym i których zadaniem jest w szczególności monitorowanie przestrzegania prawa wewnątrz organizacji oraz inicjowanie działań zapobiegających jego naruszeniom.

II. Ramy prawne

1. Ocena zagadnienia będącego przedmiotem niniejszego stanowiska została dokonana z uwzględnieniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a zwłaszcza:

- a) ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 499), zwanej dalej „ustawą o radcach prawnych” lub „u.r.p.”,
- b) Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu stanowiącym załącznik do Uchwały nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), zwanego dalej „KERP”.

2. W ocenie Komisji, dla rozstrzygnięcia zagadnienia będącego przedmiotem niniejszego stanowiska szczególne znaczenie mają przepisy:

- a) art. 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym: *„Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana.”*,
- b) art. 6 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym: *„Świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.”*,
- c) art. 9 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym: *„1. Radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej. 2. Jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce. 3. W organie państwowym lub samorządowym radca prawny wykonuje pomoc prawną w komórce lub w jednostce organizacyjnej, w biurze, w wydziale lub na wyodrębnionym stanowisku do spraw prawnych podległym bezpośrednio kierownikowi tego organu. W organie państwowym radca prawny może być zatrudniony także w innej wyodrębnionej komórce lub jednostce organizacyjnej i podlegać jej kierownikowi. 4. Radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej.”*.

III. Ocena

1. Analiza dopuszczalności powołania radcy prawnego w skład wyspecjalizowanych organów pomocniczych (komisji, zespołów) swojego pracodawcy wymaga na wstępie odpowiedzi na pytanie, czy tego rodzaju aktywność ma znamiona wykonywania zawodu, a więc czy jest świadczeniem pomocy prawnej (w rozumieniu art. 6 ust. 1 u.r.p.) albo pozostaje z nią w bezpośrednim związku lub jest podporządkowana świadczeniu pomocy prawnej jako świadczeniu głównemu (art. 25 ust. 2 KERP), czy też ma znamiona aktywności pozazawodowej, podlegającej ocenie z perspektywy art. 25 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

2. Trudność tego rodzaju przyporządkowania wynika zasadniczo z dwóch czynników, którymi są: (1) definicja świadczenia pomocy prawnej, przewidująca otwarty katalog czynności służących ochronie prawnej interesów klientów oraz (2) zakres swobody regulacyjnej podmiotów prawnych w zakresie kształtowania struktury swoich wyspecjalizowanych organów pomocniczych, która w ujęciu teoretycznym co do zasady nie wyklucza możliwości kooptacji członków o statusie samodzielnych ekspertów obok członków posiadających pełne kompetencje administracyjne w danym organie, w tym prawo głosu. Ten drugi czynnik jest szczególnie dobrze widoczny na przykładzie zwyczajowo powoływanych przez pracodawców - w wykonaniu ogólnie określonego obowiązku przeciwdziałania mobbingowi (art. 94³ § 1 Kodeksu pracy) - komisji antymobbingowych, albowiem ani ich status, ani tryb funkcjonowania nie zostały uregulowane w powszechnie obowiązujących przepisach prawa. Stąd też w praktyce obrotu prawnego niejednokrotnie zdarzają się przypadki, w których polityka antymobbingowa wprost dopuszcza możliwość kooptacji do składu komisji antymobbingowej także radcy prawnego lub psychologa, w charakterze samodzielnego eksperta posiadającego ograniczone prawo udziału w jej pracach, tj. bez prawa udziału w głosowaniach.

3. W tym kontekście Komisja stwierdza na wstępie, że zastosowanie przez ustawodawcę w art. 6 ust. 1 ustawy o radcach prawnych otwartego katalogu czynności, które wypełniają znamiona „świadczenia pomocy prawnej”, nie oznacza, że każda działalność osoby posiadającej tytuł zawodowy radcy prawnego, która związana byłaby ze stosowaniem prawa, ma charakter czynności zawodowej radcy prawnego. Dokonanie wykładni tego pojęcia wymaga bowiem uwzględnienia całego kontekstu systemowego i językowego, w tym także – będącego członem tytułu zawodowego – słowa „radca” oraz – będącego członem ww. *definiendum* – wyrazu „pomoc”, które są nośnikami informacji o istnieniu beneficjenta tej pomocy, dysponującego autonomią decyzyjną. Wyposażanie radcy prawnego w istotne kompetencje decyzyjne, którymi dysponuje jego klient (w tym pracodawca), bez względu na formę udzielenia takiego materialnoprawnego umocowania, co do zasady podważałoby zatem istnienie immanentnie tkwiącej w istocie zawodu radcy prawnego relacji z autonomicznym względem niego klientem. Tak więc, tytułem przykładu, wydanie decyzji administracyjnej w oczywisty sposób nie stanowi pomocy prawnej, choć oczywiście czynność ta wymaga znajomości prawa, natomiast pomocą prawną jest udzielenie organowi administracji publicznej wyjaśnień prawnych na temat zagadnienia prawnego rozstrzyganego decyzją administracyjną. Należy przy tym podkreślić, że nie oznacza to oczywiście, że pomoc prawna świadczona przez radców prawnych nie może obejmować

wykonywania jakiegokolwiek pełnomocnictwa materialnoprawnego, gdyż w okolicznościach wskazujących na istnienie bezpośredniego związku z pomocą prawną lub podporządkowaniu świadczeniu pomocy prawnej, jako świadczeniu głównemu, realizacja pełnomocnictwa materialnego stanowić może świadczenie akcesoryjne w rozumieniu art. 25 ust. 2 KERP, realizowane w ramach wykonywania zawodu radcy prawnego. Jeżeli jednak czynności takie wykazywałyby jedynie pośredni związek ze świadczeniem pomocy prawnej, nie są one wykonywaniem czynności zawodowych radcy prawnego, a tym samym nie korzystają z szeregu przywilejów zarezerwowanych dla świadczenia pomocy prawnej, a nadto mogą być wykonywane tylko pod warunkiem zachowania zasad określonych w art. 25 ust. 3 KERP.

4. Powyższy kontekst uzupełnia spoczywający na radcy prawnym obowiązek zachowania niezależności, rozumiany nie tylko w kategoriach braku związania poleceniem co do treści opinii prawnej (art. 13 ust. 1 u.r.p.), ale także jako etyczny obowiązek zaniechania tego rodzaju powiązań ze swoim klientem, które w sposób oczywisty ograniczałyby jego zdolność do wypełniania misji zawodowej, wzbudzając uzasadnione obawy o to, że zamiast rzeczywiście bronić interesów klienta, będzie on bronić innych interesów, w tym interesów własnych (art. 7 ust. 2 i 3, art. 8 i art. 25 ust. 1 KERP). W ocenie Komisji takie ryzyko może wywoływać także podejmowanie przez radcę prawnego merytorycznych czynności zarządczych, przynależnych klientowi. Ponadto, cedowanie na radców prawnych kompetencji ze sfery zarządczej stanowiłoby także co do zasady nieuprawnione rozszerzenie celu pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych, którym jest „ochrona prawna” interesów klientów, a więc ochrona realizowana za pomocą środków prawnych, nie zaś ochrona tychże interesów w inny sposób.

5. Kompetencje powierzane organom pomocniczym podmiotów prawnych, takich jak komisje antymobbingowe i antydyskryminacyjne, komisje przetargowe, komisje konkursowe, czy też zespoły opiniujące wnioski o przyznanie dotacji, w oczywisty sposób nie obejmują „świadczenia pomocy prawnej” i nie mają względem pomocy prawnej charakteru akcesoryjnego. Chociaż więc kompetencje te niewątpliwie obejmują akty stosowania lub wykładni prawa, jednak – jak wcześniej wykazano – spełnienie kryterium związku z prawem jest niewystarczające dla uznania danego działania za „pomoc prawną”. Wykonywanie takich czynności przez radcę prawnego nie stanowi więc działalności zawodowej, zaś w przypadku radców prawnych pozostających w stosunku pracy polecanie wykonywania takich czynności, a tym samym także wykonywanie takich poleceń, jest niedopuszczalne (art. 9 ust. 4 u.r.p.).

6. W dalszej kolejności Komisja zauważa, że stanowisko radcy prawnego musi mieć w strukturze zakładu pracy charakter samodzielny (art. 9 ust. 1 u.r.p.), co oznacza,

że wykonywanie przydzielonych radcy prawnemu kompetencji merytorycznych powinno być dokonywane w warunkach względnej autonomii. Członkostwo w organach kolegialnych, abstrahując od ich charakteru, co do zasady autonomii takiej jest pozbawione, gdyż członek organu kolegialnego nie realizuje samodzielnie kompetencji przypisanych takiemu organowi, współdzieląc ich wykonywanie z pozostałymi członkami.

7. W świetle powyższego w ocenie Komisji zasadnym jest więc wniosek, że jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, radca prawny nie powinien być powoływany w skład wyspecjalizowanych organów pomocniczych swojego pracodawcy w charakterze członka dysponującego uprawnieniami decyzyjnymi, w tym prawem głosu, współodpowiedzialnego za realizację przyznanych temu organowi wewnętrznemu kompetencji, gdyż naruszałoby to zarówno ustawowy zakaz polecenia radcy prawnemu wykonania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnej, jak i wymóg samodzielności stanowiska radcy prawnego. Dotyczy to w szczególności typowych organów pomocniczych podmiotów prawnych, takich jak komisje antymobbingowe i antydyskryminacyjne, komisje przetargowe, komisje konkursowe, czy też zespoły opiniujące wnioski o przyznanie dotacji. Komisja podziela tym samym poglądy wyrażone w stanowiskach Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP z dnia 19 czerwca 2020 r. (znak: SK-19.06.2020-RW) oraz z dnia 28 października 2021r. (znak: P-28.10.2021-GW-3), w których wyrażono tezę o braku dostatecznych przesłanek dopuszczających udział radcy prawnego w pracach komisji antymobbingowej, a także pogląd prawny przedstawiony w opinii Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP z dnia 28 czerwca 2018 r., w którym wyrażono pogląd o niedopuszczalności powoływania radców prawnych w skład komisji przetargowych, tworzonych zgodnie z przepisami ustawy – Prawo zamówień publicznych.

8. Komisja pragnie podkreślić, że nie oznacza to, że organy pomocnicze podmiotów prawnych miałyby być pozbawione wsparcia prawnego ze strony radców prawnych. Radca prawny wykonujący zawód na podstawie stosunku pracy może bowiem udzielać pomocy prawnej na rzecz wyspecjalizowanych organów pomocniczych swojego pracodawcy, w tym na rzecz komisji antymobbingowej i antydyskryminacyjnej, komisji przetargowej, komisji konkursowej, zespołu opiniującego wnioski o przyznanie dotacji itp., jako stały konsultant prawny takiego organu wewnętrznego lub doradca *ad hoc*. Świadczenie pomocy prawnej w takim przypadku musi oczywiście, jak w każdym innym przypadku, odbywać się przy zachowaniu wszystkich standardów wykonywania zawodu radcy prawnego, wśród których na szczególne podkreślenie zasługuje niezależność oraz wymaganie unikania konfliktu interesów. W przypadkach zaś, w których przepisy prawa nie wykluczają kooptacji do składu takiego organu

pomocniczego pracodawcy także osób o statusie samodzielnego eksperta, posiadającego ograniczone prawo udziału w jej pracach, tj. bez prawa udziału w głosowaniach, w ocenie Komisji kooptacja taka byłaby dopuszczalna także w przypadku radców prawnych zatrudnionych w danej jednostce, o ile nie prowadziłyby to także do wprowadzania nikogo w błąd co do charakteru uczestnictwa radcy prawnego w pracach tego organu oraz nie prowadziłyby do faktycznego naruszania jego statusu pracownika samodzielnego, usytuowanego w strukturze pracodawcy w sposób zgodny z wymaganiami art. 9 ust. 1-3 ustawy o radcach prawnych.

*Stanowisko zostało przyjęte przez Komisję Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych w składzie:*

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek (przewodnicząca),

r.pr. Andrzej Kadzik (opracowanie),

r.pr. Jolanta Czepe,

r.pr. Agata Gutowska,

r.pr. Karolina Pukańska-Dura,

r.pr. Rafał Rybnik,

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki,

r.pr. Jacek Zieleziński.

Przewodnicząca Komisji

r.pr. dr Katarzyna Palka - Bartoszek